

Zeitschrift: Igl Ischi : organ della Romania (Societat de Students Romontschs)
Herausgeber: Romania (Societat de Students Romontschs)
Band: 77 (1992)
Heft: 4

Artikel: Il vehichel
Autor: Derungs, Ursicin G.G.
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-881628>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 15.03.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Ursicin G.G. Derungs

II vehichel

Toni ha stuiu dar en igl auto. Encomi ha el priu ina occasiun fetg favoreivla.

Igl ei grev de survegnir occasiuns in tec andantas, buca memia caras, aber è buca memia veglias, buca memia grondas, aber tuttina ch'ei fa in tec tschera, buca memia pintgas, aber tuttina ch'ins sappi parcar en uorden. Leutier stuev'ei esser in vehichel per differents dievers, cun empau volumen e tuttina cumadeivel, robust e tuttina levamein manischabel, in carr per transportar glied e rauba, rauba manedla e pli grossa, sacs de truffels e stetgels per la seiv-curtgin, era tiers, tiers manedels secapescha, aber è pors. Aschia ha Toni ditg e liung descret al garaschist ses basegns e sias pretensiuns, aschunschend mintgamai ils particulars che vegnevan ual endamen ad el. In auto cumpran ins la finala buca mintga di.

A tut quels dievers e basegns - ha il garaschist detg suenter ditg lignar - corrispunda mo *in* auto ch'jeu hai cheu en occasiun. El ei spazius, e tuttina in ver auto de personas. El drova zuar empau plaz de parcar, aber en vos vitgs, maniava il garaschist, veis vus aunc plaz avunda. Tuttina savess ins buca dir ch'el seigi gronds. En sia moda eis el aber tuttina imposants e fa sia impressiun. La glied vegn a far eglis, cu ella vesa vies niev auto. Quella ponderaziun dil garaschist ha buca munchentau siu effect sin Toni. El ei - continuescha il garaschist - el medem mument exclusivs e commons, ina cumbinaziun ch'ins anfla mo darar. Igl ei in auto ch'ha surviu a glied de tuts stans e dellas pli differentas morales, sche quei po interessar vus, e negin ch'ha mai reclamau. El ei adattaus per peisa viva e morta, e negin che vess tochen oz schau muncar il duiu respect. Ei savess esser quei che vus encuris. Toni ha mirau. Ei era in auto de bara.

El ei ius duas, treis ga entuorn il vehichel, ha urentau el da tuttas varts, ha mirau suten e suren, ha admirau la vernisch nera che tarlichava sc'in spieghel, ils urs ded

aur che devan agl auto zatgei aparti cuntut ch'el era destinaus pil diever commun, ual sco quei che Toni desiderava. Era il crucifix sil tetg digl auto mava bein a prau cugl entir, ed ils quater candelors el liung spazi interieur cumpletavan stupent il computer de bord, il radio cul gira-plattas CD, igl implont de climatisaziun ed aunc auters optionals. Ils vons alvs dil conductur detti el suren, maniava il garaschist, era quater candeilas de reserva. Toni era si tochen sum: Quei ei exact quei ch'jeu drovel, ha'l detg siper il garaschist, ha pagau, tratg en ils vons alvs, priu igl auto ed ei ius.

Cunquei ch'el era schon el marcau, vulev'el nezegiar la caschun e cumprar en inagada puspei in tec en uorden. El ei ius el Coop-Center. Leu eis el ius cul carret denter las crunas si e giu ed ha empleniu quel tochen sum cun scatlam e conservas de tuttas uisas. Ei veva denton aunc plaz egl auto. Aschia ha el era cumprau in sac cement, imper paluttas, in parlet, vernisch alva, fluras, crestgas e tubac. Lu eis el ius dabot aunc speraso tier il marcadont de pors, ha cumprau dus purschals d'envernar. Il plaz egl auto de bara tunscheva suren e suro.

Atras ils vitgs sil viadi a casa steva la glieud sin duida distanza, e cu Toni ei vegnius dal vitg en, han ils umens priu giu capiala e las femnas han fatg la sontga crusch. El ha parcau avon casa, aviert si il spurtegl davos, e scargau ils purschals. Lu ha el purtau en casa sacs de plastica senza fin cun tut la rauba ch'el veva cumprau, ferton ch'ils affons eran ord la suna cugl auto de bara. Ils umens vevan denton puspei mess la pipa en bucca e la capiala sin tgau ed ein i per lur fatg. Lur interess era strentgamein mo practics, e practics era igl auto dil Toni, en quei eran tuts d'accord.

Sco ei va aschia en in pign vitg. Limitau ei tut, era ils mettels a disposiziun per caschuns extraordinarias. Cuntut ch'igl auto de Toni era atgnamein destinaus per caschuns dil tuttafatg ordinarias, sepurscheva el era per transports excepziunals. Quei fuva ual siu avantatg. Cu igl ei stau ded ir giu el marcau pigl uestg - ei era in onn de Creisma - ha la suprastonza de pleiv maniau ch'igl auto de bara seigi representativs e perquei era indicaus. Igl uestg drovi zatgei exclusiv. La logica era semplia ed ei vegnida exprimida cun tutta clarezia dal president della pleiv: In auto ch'ei vegnius de transportar miez dil Coop-Center cun purschals e tut, sa era transportar in uestg cun suita. Ins ha sulettamein midau o las candeilas, perquei che tschellas eran vegnidas in tec brinas cul trer grascha e cun autras lavurs de primavera. Ed era quella gada han ils umens priu giu capiala e las femnas fatg la sontga crusch - mo ch'igl uestg ha tertgau che quei seigi pervia ded el. En realitad era quei daditg daventau ina disa, seigi lu cu Toni mava cun tschancs a marcau ni cu el vegneva giu da cuolm cun in zuffen fein.

Igl auto de bara era in Mercedes e veva tschun midadas (senza quintar quella per ir anavos!), era sch'ei fuva buca previu ch'el mondi sin aultas spertadads. El era dotaus cun gida-freins e gida-tgamun, in auto de tut respect era dal pugn de vesta tecnic. Las rodas davon vevan d'haver duas de pressiun, quellas davos zatgei pli

pauc, ed ir mava el cun benzin. Il boy al tanc de benzin fageva mintgamai ina crusch spuentada cu'l veva de survir il Toni, fuva el gie pér dacuort aunc staus ministrant e saveva co ins hagi de sedepurtar en fatgs de religiun. Ils mechanists che fagevan periodicamein il service pigl auto de bara uravan avon e suenter la lavur, e duront la lavur schevan ei sco per ordinari huora schmara. Era Toni fageva la sontga crusch avon che schar ir en igl auto e scheva huora werk sch'el leva buca ir en. Quei era denton caussa rara, fuva siu auto de bara gie in solid Mercedes.

Ei capitava da rar che la gliעד seteneva buca vid las fuormas e prendeva buca giu capiala ni fageva buca la sontga crusch. Tonpli curdava quei si. Inagada ei ina femna vegnida traplada ch'ella veva tralashau la ceremonia tradiziunala. Ei ha dau grond scandal pervia de quei. Sin la damonda dil pievel, pertgei ch'ella sedeporti aschia, eis ella stada surstada ed ha detg ch'ell'hagi buca saviu distinguer igl auto dil Toni denter tschels. Ins ha pia mirau pli bein, e daveras eran ils urs ded aur digl auto de bara bravamein isai giu e strusch veseivels pli, leutier veva el da basegns d'ina duscha, ed era il crucifix sin tetg steva uiersch e saveva tgunschamein vegnir survesius. Ladinamein ha Toni schau retuccar ils ornamentals ded aur, fatg pinar il crucifix e fatg lischiva pli radicala e tut ei puspei stau normal. La gliעד prendeva giu capiala ni fageva la sontga crusch, cu ella veseva igl auto de bara, e scheva huora schmara, cu il tenti era en.

Aschia ei la veta dil vitg ida vinavon per onns e decennis e negin saveva seregurdar ded auter pli. Cu igl εμπrem auto de bara era staus consumaus, han ei cumprau in niev. E cu Toni ei morts, han ses fegls surpriu la tradiziun, e suenter quels ils fegls dils fegls. Auters vitgs vevan suandau quei exempel, auters uestgs eran vegni transportai cun suite e tut per la sontga Creisma en quei vehichel, igl auto de bara veva accumpignau nundumbreivels mistrals sin cumin, e denter ils cloms «si cun el» ni «giu cun el» fuv'el il sulet che veva mai giu ded ir cun la brocca. Ferton che suprastonzas communalas vegnevan e sparevan, plevons entschavevan lur survetsch e vegnevan vegls, scolasts vegnevan engaschai e relaschai, miedis medegavan e murevan sezs, fuv'el adina cheu.